

DAAROM KUN JE IN HET CIRCUS LEREN WAT GELOVEN IS

preek ds Jan T van der Wolf

Genesis 15:1-6 en Johannes 20:24-29

Vanmorgen wil ik om te beginnen je een persoonlijke vraag stellen. Geloof jij? Wat zou jij daarop antwoorden? (Wees gerust, ik ga niet met de microfoon rond) Je kunt er drie antwoorden op geven. Nee, Ja of 'Ik weet het niet.' Als je dat laatste zegt kan dat te maken hebben met twijfel, of dat je zegt: het hangt ervan af hoe je geloven definieert. Daarom vraag ik vaak aan iemand, bij voorbeeld aan de fysio, als dat past bij het gesprek: In hoeverre beschouw jij jezelf als gelovig? Dat is een andere vraag. Bijna altijd ontstaat er een boeiend gesprek, is mijn ervaring. Pas nog. 'Ik ben gelovig opgevoed. Katholiek. Maar toen mijn moeder ernstig ziek werd - het was zo'n lief mens - kon ik het niet meer geloven. Een God die zulke dingen doet, daar kan ik niks mee.' Hoe ga je daar nu op in? Want je hoort pijn. En ook een bepaald beeld van God Er zit wellicht verlangen onder. Het is allemaal niet zo vanzelfsprekend met dat geloven. Verschillende keren heb daarom een avond gehouden over de vraag 'Geloof ik (wel)?' Ook binnen de kerk is dat een vraag. Dinsdagavond is er weer zo'n bijeenkomst. Het zijn altijd bijzondere avonden Mensen stellen zich kwetsbaar op en delen hun gedachten. Er is vertrouwen. Dat is een geschenk, als dat er is. Wat mij raakte in al die verhalen van al die mensen was de zoektocht. Een man van 90 zei ronduit: Ik zoek God. Het raakte me.

Dat brengt me meteen bij een onderscheid tussen twee soorten gelovigen. Ik zet ze even zwart-wit naast elkaar. Er zijn zoekgelovigen en vindgelovigen Je hebt mensen die geloven beleven als een voortdurende zoektocht. Je bent je hele leven op zoek In je geloofsweg ga je van vraag naar vraag. Deze zoektocht kan je hele leven duren. Dan behoor je tot de 'zoekgelovigen'. Daarnaast zijn er mensen die geloven beleven als 'het gevonden hebben'. Je leeft sterk met de zekerheid dat je het gevonden hebt, of sterker nog dat je gevonden bent. 'Ik weet dat God bij me is, ik ondervind dat elke dag.' kun je horen zeggen. Je zou deze gelovigen 'vindgelovigen' kunnen noemen. Hoe is dat voor jou? Ben je meer een zoekgelovige of meer een vindgelovige? Als ik deze vraag stel, dan zeggen veel mensen *'Ik heb van alle twee wel iets. Er zijn tijden dat ik vooral op zoek ben. Maar er zijn ook perioden dat ik het voel, dat ik het gevonden heb. En soms heb ik het alle twee tegelijk.'* Maar ik zou vanmorgen willen stellen: dat het zoeken naar God én het vinden van God beide vormen van geloven zijn. Het ene is niet beter dan het andere. Het is toch niet voor niets dat je zoekt. Dat komt toch ergens vandaan. Het zou je ook onverschillig kunnen laten. Zou het kunnen zijn dat God het zoeken naar Hem in je hart heeft gelegd?

In de Bijbel komen we Thomas tegen, de spreekwoordelijk ongelovige Thomas. Thomas was ook zo'n zoeker. Niet tevreden met het eerste en beste

antwoord. Wat zo mooi is: zijn naam betekent tweeling. Hij hinkte op twee gedachten. Hij was dubbel over het geloof. Je kunt ook nog anders uitleggen. Thomas heet tweeling omdat hij jouw tweelingbroer is. Wij hebben ook vaak een dubbele verhouding met het geloof. Je wilt wel, maar tegelijkertijd kun je ook niet. Harrie Jekkers, de cabaretier zei eens: *'Ik ben atheïst, maar soms denk ik, maar soms denk ik stiekem wat zou God er van vinden.'* Nu komen we in de Bijbel onze tweelingbroer Thomas tegen. Je bent niet alleen met je vragen en twijfels.

Bij geloven doen drie dingen mee. Je gevoel, je wil en je verstand. In groepen zet ik vaak drie stoelen of krukken neer. De stoel van het gevoel, de stoel van de wil en de stoel van het verstand. En de opdracht is dan: ga daar staan waar geloven voor jou het meest mee te maken heeft. Het mooie is dat je ook ergens tussenin kunt gaan staan. De vraag is: waarom sta je waar je staat. Het is prachtig wat de mensen dan allemaal vertellen. Er zijn mensen die zeggen: *'God is bij me, dat voel ik zo.'* Er zijn mensen die zeggen: *'Of ik geloof dat weet ik niet, het enige wat ik weet dat is dat het wil.'* Dit komt dichtbij verlangen. Ik ken ook iemand die zegt: *'Ik heb over veel nagedacht, maar het christelijk geloof is voor mij de minst slechtste optie'* Het hangt van je karakter af of het geloof het meest met gevoel, wil of verstand te maken heeft. Meestal is het mengsel, en in loop van je leven kan het veranderen. Maar vaak ik vaak zie is dat mensen die aan de kant van de wil en het verstand staan zich laten intimideren door de mensen die meer bij gevoel staan. Alsof daar de norm voor goed geloven ligt. Alsof je pas echt gelooft als je het voelt. Maar we zijn ook nadenkende wezens, en mensen die iets kunnen willen. Jezus zei: Heb God lief met je hart, met je ziel en je verstand. Geloven is niet iets van je gevoel alleen. Het gaat soms zelfs tegen je gevoel in. Dat je zegt: en toch, hou ik eraan vast.

We hebben het tot nu over verschillende dimensies van geloven gehad. Maar de kernvraag is: wat is het wezen van geloven? Allereerst wat is de betekenis van het woord. Als ik zeg: *'Ik geloof.'* Wat zeg ik dan? Els vraagt weleens aan mij 's avonds *'Jan, heb je de deuren op slot gedaan.'* Dat is mijn taak. En soms zeg ik dan. *'Ik geloof van wel.'* Daarmee zeg ik eigenlijk: *'Ik denk van wel, maar ik weet het niet zeker.'* Het zit tussen: Ik heb geen idee en ik weet het zeker in Zo gebruiken wij het woord 'geloven' vaak in huis-tuin-en-keuken situaties. *'Ik denk het, maar ik weet het niet zeker'*. In de bijbel heeft het woord geloven een hele andere lading. Het woord geloven komt van een woord dat 'vast staan' betekent AMAN in het Hebreeuws. Ons woord Amen komt er ook vandaan. De grondbetekenis van dat woord AMAN is: amen op iets zeggen. In de Bijbel komen we Abram tegen. Hij en zijn vrouw Sara hebben geen kinderen en ze zijn al op hoge leeftijd. God laat hem al die sterren zien. *'Kijk eens naar al die sterren Abram Zo groot zal jouw nageslacht zijn.'* Dan staat er letterlijk. 'Abram zei amen op de Heer.' Hij hield wat God zei voor betrouwbaar. Abram geloofde God

op Zijn woord. Hij vertrouwde op God: *'Heer als U dat zegt, dan vertrouw ik daarop.'* Daarmee komen we op de kern van geloven. Geloven is: God voor betrouwbaar houden. Er is veel over het geloof te zeggen. Er is een heel bouwwerk gegroeid van tradities en dogma's, maar in kern is geloven je vertrouwen op God stellen. Wellicht is het alleen maar: je vertrouwen op God willen stellen. In de kern is geloven niet je handtekening zetten onder een stel dogma's. Het is niet een kwestie van alleen standpunten. Het is niet zozeer het voor waar houden van een set waarheden. Het gaat er ook niet om dat je nooit mag twijfelen. Of dat je perfect moet leven. Het is ook niet zo dat je de Bijbel op alle punten letterlijk moet nemen. Ik heb gemerkt dat mensen voor zichzelf soms dit soort nomen hanteren. Zo van: *'Pas als ik daaraan voldoe, dan pas ben ik een echte gelovige.'* Hier zitten vaak de problemen. Je kunt niet meer uit de voeten van de waarheden van vroeger en dan trek je de conclusie dat je niet meer gelooft. Maar geloven is een relatie woord. Zoals ik tegen jou kan zeggen; ik geloof in jou. Het is je vertrouwen op God proberen te stellen. Dat roept trouwens meteen de vraag op: Op wie of wat stel ik dan mijn vertrouwen? God, wat moet ik me daarbij voorstellen? Is God een persoon of een kracht? Bestaat God ook buiten mij? Dat zijn vragen voor een ander moment. Maar voor mij is geloven hetzelfde als vertrouwen.

Graag wil ik een filmpje laten zien over vertrouwen. Als je wil zien wat vertrouwen is dan moet je naar het circus gaan. Ik heb dat niet zelf bedacht, het idee komt van Henri Nouwen. Je hebt het gezien. Je moet elkaar blind kunnen vertrouwen. Ik heb eens een interview gelezen met zo'n trapezeartiest. Nu, heb je daar twee soorten van. Die

hebben we net ook gezien. Je hebt de zogenaamde flyers. Dat zijn de mensen die door de lucht vliegen en de salto's maken. Maar er zijn ook de catchers. Ze vangen de flyers op. Twee soorten: Vliegers en de vangers. Nu zei die trapeze artiest: *'Ik krijg als vlieger altijd het meeste applaus. Ik vlieg door de lucht en maak de salto's. En het publiek roept: Oh en Ah. Maar de eigenlijke held is de vanger. Hij moet mij op de juiste plaats en op het juiste moment uit de lucht plukken. Ik kan alleen maar risico's nemen als ik hem volledig vertrouw. En de grootste fout die ik kan maken is dat ik in de lucht ga zoeken naar de armen van de vanger. Dat moet ik niet doen. Want dan gaat het fout. Ik mis hem of we breken elkaars polsen. Ik moet alleen maar - en dat het is moeilijkste - mijn armen uitstrekken. Ik moet er op vertrouwen dat hij mij opvangt. De flyer moet alleen maar vliegen. De catcher moet alleen maar vangen. De vanger is de*

eigenlijk held. Het publiek merkt hem meestal niet op. Hij is bijna onzichtbaar. Het is een beeld voor je leven. Want wij vertonen ook onze kunsten. We vliegen ook van hot naar her. 'Het is rennen, springen, vliegen, duiken, vallen, opstaan en weer doorgaan.' Het is vasthouden en loslaten. Leven is de sprong wagen, niet tasten in den blinde, maar geloven dat er Een is die je bij je lurven pakt en je niet laat vallen. Dat is geloven, dat is vertrouwen.

Kun je ervoor kiezen om je vertrouwen op God stellen? Dat weet ik niet. Wat ik wel weet is, dat dat er iets aan vooraf gaat. Je kunt het willen. De vraag is niet: Vertrouw ik God? En heb ik voldoende goed gevoel erbij omdat te doen. De vraag is: wil je dat? Nog niet eens: durf ik dat. Misschien wel: zou ik het willen te durven. Je moet niet wachten totdat je alles begrijpt, of alles zeker weet. Leven is risico's nemen. Geloven is springen. Het is loslaten. Het is je overgeven. Maar dat doet niet iedereen zomaar. Wat zou jou ervan weerhouden om te vertrouwen? Je regie loslaten is wellicht het moeilijkste. De vraag was: Geloof ik wel? En wanneer geloof ik genoeg? Dat zijn gevaarlijke vragen. Het focust op je eigen geloof. Geloof wat naar zichzelf kijkt verschrompelt. Het gaat niet om ons kunnen vertrouwen. Het gaat om dat God zegt: Ik geloof in jou, ondanks alles. Iemand zei het zo: 'Het is beter te geloven in een grote God dan een groot geloof in God te hebben.' Vlak voor Jezus stierf aan het kruis, deed hij een gebed. Een heel kort gebed. Elk Jood bad dat vlak voordat hij ging slapen. *'Vader in uw handen beveel ik mijn leven.'* Zoals de vlieger zijn armen uitstrekt zodat de vanger hem kan vangen. Als ik nu aan je vraag: In hoeverre beschouw je jezelf als gelovig? Wat zou jou antwoord zijn? Amen.